

Sygn. akt I ACa 1059/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Roman Dżiczek (spr.)

Sędziowie: SA Bogdan Świerczakowski

SO del. Joanna Zaporowska

Protokolant: ref. staż. Julia Murawska

po rozpoznaniu w dniu 7 stycznia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa A. K.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o ustalenie nieistnienia uchwały lub o unieważnienie uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 9 maja 2013 r.

sygn. akt II C 904/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustala nieistnienie uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. w sprawie wyboru do rady nadzorczej i zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz A. K. kwotę 380 (trzysta osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz A. K. kwotę 335 (trzysta trzydzieści pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1059/13

UZASADNIENIE

Powód – A. K. (dalej – powód) wniósł o ustalenie nieistnienia lub o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) z 30 czerwca 2011 r. Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej P. w W. (dalej – Spółdzielnia).

Pozwana Spółdzielnia wносиła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 9 maja 2013 r. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił m.in. że zaskarżona uchwała z dnia 30 czerwca 2011 r. w sprawie wyborów do rady nadzorczej Spółdzielni została podjęta na Walnym Zgromadzeniu zwołanym w częściach, które odbyły się w dniach 9, 14, 15, 21,

28 i 30 czerwca 2011 r. Członkom doręczono zawiadomienia o czasie, miejscu i porządku obrad Walnego Zgromadzenia, o miejscu wyłożenia sprawozdań oraz projektów uchwał.

Po zakończeniu ostatniej części w dniu 30 czerwca 2011 r. komisja policzyła głosy oddane za poszczególnymi uchwałami i ogłosiła wyniki. W trakcie obrad uchwalono także Regulamin Walnego Zgromadzenia (17 głosów - za). Uchwała nr (...) w sprawie wyboru do rady nadzorczej została podjęta 18 głosami – za.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwa podlegało oddaleniu.

Powód żądał ustalenia nieistnienia przedmiotowej uchwały na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 42 § 9 prawa spółdzielczego ewentualnie stwierdzenia jej nieważności na podstawie art. 42 § 2 prawa spółdzielczego.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji żądanie ustalenia było nieusprawiedliwione z tej przyczyny, że powód nie wykazał interesu prawnego w takim żądaniu. Nie wykazał m.in., jakie prawo nie jest aktualnie chronione wskutek istnienia uchwały w obrocie prawnym i jaką ochronę zyskałby, gdyby sąd ustalił jej nieistnienie.

Z kolei żądanie stwierdzenia nieważności uchwały było niezasadne dlatego, że mogło ono mieć miejsce tylko przy wykazaniu naruszenia prawa, a tymczasem powód wskazywał na naruszenie § 63 ust. 4 statutu. Zdaniem Sądu właściwym powództwem przy naruszeniu statutu jest żądanie uchylenia uchwały, które nie zostało zgłoszone.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Od wyroku tego apelację wniósł powód. Zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 233 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 189 k.p.c. i art. 42 § prawa spółdzielczego.

Wniósł o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona.

W ustalonym przez Sąd pierwszej instancji stanie faktycznym, który należy uzupełnić o niesporną okoliczność, że powód jest członkiem pozwanej Spółdzielni, że uprawnionych do głosowania było ponad 3500 członków pozwanej (k. 33), że zaskarżona uchwała została podjęta większością opisaną w uchwale nr (...) (k.4), liczba zaś obecnych na wszystkich częściach Walnego Zgromadzenia nie przekroczyła 130 członków (k. 244- 245) oraz okoliczność wynikającą z przedłożonego do akt statutu (k. 5-32), że obowiązujący w czasie obradowania Walnego Zgromadzenia w częściach w czerwcu 2011 r., zapis § 63 ust. 4 statutu stanowił m.in., w zdaniu trzecim, „W pozostałych sprawach uchwały zapadają większością głosów przy udziale co najmniej 20% uprawnionych do głosowania.”, Sąd Okręgowy wadliwie uznał, że powód nie miał interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieistnienia zaskarżonej uchwały, czym naruszył przede wszystkim art. 189 k.p.c. Poza tym Sąd naruszył art. 8³ ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w zw. z powołanym wyżej art. 189 k.p.c., poprzez ich niezastosowanie.

Naruszenie prawa materialnego Sąd drugiej instancji bierze pod uwagę z urzędu w granicach zaskarżenia (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55).

Powództwo w niniejszej sprawie zostało sformułowane jako żądanie ewentualne: ustalenia nieistnienia uchwały albo stwierdzenia jej nieważności. Kolejne żądanie aktualizuje się, gdy odpadnie podstawa ustalenia nieistnienia uchwały (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 11 czerwca 2008 r., V CSK 33/08, OSNCZD 2009, Nr 2, poz. 51).

Wbrew odmiennemu stanowisku Sądu Okręgowego każdy członek spółdzielni ma interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia uchwały walnego zgromadzenia i nie musi wykazywać jakichkolwiek szczegółowych podstaw takiego żądania poza faktem swego członkostwa w danej spółdzielni. Źródłem interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c.

jest stosunek członkostwa w spółdzielni, z którego wynika m.in. uprawnienie do udziału w walnym zgromadzeniu. Jeżeli członek spółdzielni ma prawo zaskarżyć uchwałę, wytaczając powództwo o jej uchylenie (art. 42 § 3 i 4 Prawa spółdzielczego), to oczywisty staje się jego interes prawny we wniesieniu powództwa ustalającego (art. 189 k.p.c.), mającego taki sam cel unicestwienia uchwały sprzecznej z prawem. Kwestia ta nie budzi wątpliwości w judykaturze (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2013 r., I CSK 382/12, Biul.SN 2013/6/10).

Odmienne poglądy pozostawałyby w oczywistej sprzeczności z zasadą równości praw i obowiązków wynikających ze stosunku członkostwa w spółdzielni (art. 18 § 1 pr. spółdz.).

Uznanie uchwały za nieistniejącą jest tożsame z oceną, że do podjęcia uchwały przez organ kolegialny osoby prawnej w ogóle nie doszło. W przedmiocie tym wielokrotnie wypowiedzieli się przedstawiciele doktryny oraz Sąd Najwyższy i to zarówno na tle uchwał organów spółdzielni, jak też uchwał organów spółek prawa handlowego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że o nieistniejącej uchwale organu spółdzielni lub spółki prawa handlowego można mówić, gdy występują takie podstawowe uchybienia w zakresie elementów konstytuujących uchwałę, jak niezwołanie walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli), **brak wymaganej w ustawie lub statucie do podjęcia uchwały większości głosów (por. uzasadnienie uchwały z dnia 24 czerwca 1994 r. III CZP 81/94, publikowana w OSNC 1994/12/241) – pogr. S.A**, podjęcie uchwały przez osoby niebędące współnikami (por. wyrok z dnia 14 kwietnia 1992 r. I CRN 38/92, publikowany OSNC 1993/3/45), sfalszowanie wyniku głosowania (por. wyrok z dnia 9 października 1972 r. II CR 171/72, publikowany w OSNC 1973/7-8/135).

Art. 8³ ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowej uznaje uchwałę walnego zgromadzenia za podjętą wówczas, jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia, **a za uchwałą opowiedziała się wymagana w ustawie lub statucie większość ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu (pogrubienie – SA)**. A contrario, brak takiej większości oznacza, że uchwała nie została podjęta – jest uchwałą nieistniejącą.

W niniejszej sprawie obowiązujący zapis § 63 ust. 4 zd. 1 i 2 statutu powtarza w istocie zapis art. 8³ ust. 9 u.s.m., natomiast zdanie 3 tego unormowania statutowego, wyżej przywołane w uzupełniających ustaleniach stanu faktycznego, wprowadziło dla uchwał innych niż wymienione w zdaniu drugim, zasadę większości ustaloną „przy udziale co najmniej 20 % uprawnionych do głosowania.”, jako warunek podjęcia uchwały.

To nie miało miejsca w sprawie, czemu w istocie pozwana nie przeczyła.

Tym samym, skoro powód – mając interes prawny - wykazał nieistnienie zaskarżonej uchwały w świetle art. 8³ ust. 9 u.s.m. w zw. z ar. 63 ust. 4 in fine statutu, zachodziły podstawy do zmiany zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 189 k.p.c. oraz art. 8³ ust. 9 u.s.m.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c.